

¹Rede over de menselijke waardigheid

Ik heb u noch een vaste plaats, noch een eigen gelaat, noch enige bijzondere gave geschonken, o Adam, opdat jij naar eigen goeddunken jouw plaats, jouw gelaat en jouw gaven zou kiezen, veroveren en bezitten. De natuur begrenst andere wezens door wetten welke ik heb ingesteld. Maar jij, die aan geen enkele grens gebonden bent, jij zult door jouw eigen wil, die ik in jouw handen heb gelegd, jezelf bepalen. Ik heb jou te midden van de wereld geplaatst, opdat jij beter kunt aanschouwen wat deze wereld bevat. Ik heb jou hemels noch aards, sterfelijk noch onsterfelijk gemaakt, opdat jij vrijelijk en naar eigen oordeel, als een goede schilder of een bekwame beeldhouwer, jouw gestalte zult voltooien.

Pico Della Mirandola

¹ Vertaling van *Oratio de hominis dignitate* van Pico Della Mirandola: 24 februari 1463 - Florence, 17 november 1494) was een Italiaans humanist.

Inleiding

Hij is dood. Vanaf nu zal alles veranderen. Als mijn geheim geheim blijft dan kom ik later misschien iemand tegen die mij aardig genoeg vindt om mee samen te leven. Weg miserie – weg met de angst dat hij mij iets gaat aandoen. Zo dacht ik.

Ada sprak met mij over *de dode* alsof het haar eigen kind was dat ze had verloren. De last die ik droeg treuzelde nog wat maar gaf zich uiteindelijk gewonnen en alles begon weer van vooraf aan. *Niemand zal jou geloven*: dit is de grootste nachtmerrie die *de dode* in mij heeft achtergelaten. Zijn dood maakte dus niet echt het verschil. Mijn mimiek verraadde mij. Ik moest meer respect opbrengen voor haar verdriet, zei ze. Ik stond aan de grond genageld. Ze was dus nog belangrijker dan *de dode* die ze betreurde. Ik kon het moeilijk haar gevoelens noemen.

De dode heeft een tijdje bij ons ingewoond. Zonder dat ik er een jaartal of een jaargetijde kan opplakken, weet ik dat alles toen echt begonnen is. Mijn moeder die wegliep, Ada die bij ons kwam wonen met baby Martje. Het was een chaotische tijd. Het hele dorp sprak erover. Sommigen kwamen naar de winkel om een simpel bolletje garen om kennis te maken met de nieuwe vrouw van de kleermaker. Ik denk niet dat zij doorhad dat er over haar werd geroddeld. Ze was de dochter van De Walhoeve en dat moest volstaan om respect af te dwingen. De Walhoeve was minder imposant dan haar naam laat vermoeden. Toen *de dode* mijn pad kruiste was hij rebel eerste klasse. Hij vertelde gekke verhalen, maakte het opa en oma van De Walhoeve onmogelijk en hij werd naar *drilkont* gestuurd, mijn stiefmoeder Ada dus. De toenadering die er onwillekeurig kwam door de dagelijkse omgang met elkaar deden veel

zaken vanzelfsprekend lijken. Hij is tenslotte de persoon geworden die mijn leven het meest grondig heeft veranderd. Het niet in de gaten hebben, te laat beseffen dat mijn kleine wereld onherroepelijk in de vernieling werd getrapt en de knagende hel die in mij het wantrouwen heeft geplant. Het bedrogen kind had nog het meest moeite met de dubbelhartigheid van Ada. Mijn moeder had mij achtergelaten en was duidelijk geweest. Ik was een papa's kindje. De nieuwsgierigheid van Ada en haar onsubtiele omgang met mijn gevoelens maakte van mij een pathologische leugenaar; maar dat niet alleen. Soms flapte ik er van alles uit wat mij daadwerkelijk in de problemen bracht met die achterlijke regelgeving in ons gezin; of wel zweeg ik, omdat ik doodsbang was dat ik er emotioneel onderdoor zou gaan. Ada zou nooit snappen hoe pijnlijk het was voor mij om te zien dat het buurjongetje op een dag met mijn teddybeer speelde omdat zij veronderstelde dat ik er te groot voor geworden was. Ik was dertien maar ik koesterde mijn goudgele teddybeer. Hij zat in zijn stoeltje op mijn slaapkamer. Er zat een breukje in het glas van zijn linkeroog. Ik had er kleurloze nagellak opgezet om dat een beetje te verdoezelen. De eerste keer dat ik hem terugzag waren zijn pootjes al helemaal vies. Er ging choco aan zijn mond. Ik keek de andere kant op en deed alsof ik niet wist dat goudbeertje ooit van mij was geweest. De kleermaker was een ander paar mouwen: veel te onvoorspelbaar en niet slim genoeg om hem in vertrouwen te nemen. Ik wilde ook niet dat hij een stommitieit zou begaan om mij te wreken. Wat als... bleef maar door mijn hoofd spoken. *De dode* gaf mij de indruk oppermachtig te zijn. Hij veegde aan alles zijn laars, deed altijd zijn zin, kwam overal te laat, dronk zich soms lazarus, bleef tot de middag in bed en weigerde aan het werk te gaan op de groenteboerderij. Hij zou kunstenaar